

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОБЛІКУ І АУДИТУ

Декан економічного факультету ДВНЗ УжНУ

д.е.н. Сержанов В.В.
«   » _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	07«Управління і адміністрування»
Спеціальність	071 “Облік і оподаткування”
Предметна спеціальність	«Облік, аудит і оподаткування»,
(Спеціалізація) (за наявності)	«Бізнес-консалтинг»
Освітня програма	«Облік, аудит і оподаткування»,
	«Бізнес-консалтинг»
Статус дисципліни	обов’язкова
Мова навчання	українська

УЖГОРОД
2021 -2022 навч. рік

Робоча програма з дисципліни «Облікова політика підприємства» для студентів, галузь знань: 07 «Управління та адміністрування», спеціальність: 071 «Облік і оподаткування», освітня програма «Облік, аудит і оподаткування», «Бізнес-консалтинг».

Рівень підготовки: Бакалавр.

05 травня 2021 року 28 с.

Укладач: Шеверя Я.В., доцент, к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Підпис (Шеверя Я.В.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «УжНУ», протокол від «07» травня 2021 року, № 16

Завідувач кафедри обліку і аудиту проф. Колісник Г.М.

Схвалено методичною комісією економічного факультету ДВНЗ «УжНУ» за галуззю знань: 07 «Управління та адміністрування» спеціальність 071 «Облік і оподаткування».

Протокол від «01» червня 2021 року, № 6.

Голова комісії доц. Шуліко А.О.

Робоча програма навчальної дисципліни не є об'єктом авторського права та інтелектуальної власності, що впливає із ст. 8 Закону України про авторське право та суміжні права.

© Шеверя Я.В., 2021 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни “Облікова політика підприємства”

Найменування показників	Галузь знань, Спеціальність, Рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів: ДФН – 3 ЗФН – 3	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	Обов’язкова	
	Спеціальність: 071 Облік і оподаткування		
Модулів – 2	Освітня програма Облік, аудит і оподаткування Бізнес-консалтинг	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4+2СТ	5+2
Індивідуальне науково-дослідне завдання – немає		Семестр	
Загальна кількість годин ДФН – 90 ЗФН – 90		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)	24 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		46 год.	80 год.
	Індивідуальні завдання: 0 год.		
	Вид контролю: Залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 96%

для заочної форми навчання – 13%

2. Мета і завдання навчальної дисципліни “Облікова політика підприємства”

Навчальна дисципліна “Облікова політика підприємств” є важливою складовою програми підготовки бакалаврів із спеціальності “Облік та аудит”. Ця дисципліна передбачає вивчення способів підбору облікових методик та процедур індивідуально для окремого підприємства, а отже вивчається після оволодіння студентами знаннями із курсів “Теорія бухгалтерського обліку”, «Фінансовий облік», “Бухгалтерський облік в галузях народного господарства”, “Практикум з бухгалтерського обліку”. Вивчивши принципи та способи побудови облікової політики підприємства студенти отримують необхідну основу для подальшого вивчення курсів “Організація обліку”, “Бухгалтерський облік та прийняття управлінських рішень”, а також для написання дипломних робіт на усіх освітньо-кваліфікаційних рівнях.

Мета курсу – є набуття студентами теоретичних знань і практичних навичок з вивчення змісту та значення облікової політики, індивідуального її підбору для підприємства та узагальнення облікових методик і процедур в обліковій політиці в процесі організації і ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємства.

Завданням дисципліни є засвоєння студентами під час навчального процесу комплексу теоретичних і практичних знань і вмінь щодо:

- вивчення поняття, змісту, рівнів формування і застосування облікової політики: міждержавний рівень, державна політика в галузі бухгалтерського обліку, облікова політика підприємства;
- структури та детального вивчення усіх складових (об’єктів та елементів) облікової політики підприємства;
- документального оформлення та порядку зміни облікової політик підприємства;
- оволодіння навичками підбору відповідних облікових методів і процедур індивідуально для окремого підприємства, а також дослідження їх впливу на показники фінансової звітності;
- розуміння важливості розробки облікової політики для організації управління діяльністю підприємства тощо.

В результаті вивчення дисципліни “Облікова політика підприємства” студент повинен

ЗНАТИ:

- основні положення з організації облікової політики підприємства;
- законодавчу базу, що регулює основи облікової політики підприємства за видами та сферами діяльності;
- основні альтернативні елементи облікової політики підприємства за її об’єктами;
- основні елементи облікової політики, що відповідають її об’єктам та використовуються на підприємстві;
- основні показники фінансової звітності, на які здійснюється вплив при використанні альтернативних методів ведення бухгалтерського обліку, що включені до Наказу про облікову політику підприємства тощо.

ВМІТИ:

- сформулювати положення облікової політики підприємства за основними розділами;
- сформулювати положення облікової політики для організації облікової роботи бухгалтерії;
- визначити основні положення та методичні прийоми ведення бухгалтерського обліку під час здійснення облікового процесу на підприємстві;
- забезпечити відображення в обліковій політиці організаційно-технічні аспекти організації обліку.

Вивчення курсу базується на знаннях базових суспільно-економічних та економічних дисциплін таких, як : політична економія, основи мікроекономіки, введення в макроекономіку, менеджмент, економіка підприємств, господарське право, фінансовий облік, організація бухгалтерського обліку, Фінансова звітність, фінансовий та економічний аналіз, управлінський облік тощо. Здобуті знання та навички з дисципліни допоможуть у майбутній професії усвідомлено приймати участь у створенні облікової політики підприємства, яка регламентує організацію облікового процесу на підприємстві.

Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

<i>Загальні компетентності (ЗК)</i>	ЗК01	Здатність вчитися та бути готовим до засвоєння та застосування набутих знань.
	ЗК02	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу як інструментарію виявлення проблем та прийняття рішень для їх розв'язання на основі логічних аргументів та перевірених фактів
	ЗК03	Здатність працювати самостійно та в команді з урахуванням вимог професійної дисципліни, планування та управління часом.
	ЗК04	Здатність працювати автономно
	ЗК05	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
	ЗК06	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
	ЗК07	Здатність бути критичним та самокритичним.
	ЗК08	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
	ЗК09	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
	ЗК12	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
	ЗК13	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
<i>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</i>	ФК01	Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.
	ФК02	Здатність використовувати математичний інструментарій для дослідження економічних процесів, розв'язання прикладних економічних та оптимізаційних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування.
	ФК03	Здатність обґрунтовувати методологію та методику облікової політики підприємства та процедури її вибору, складати розпорядчі документи щодо організації обліку на підприємствах.
	ФК04	Здатність відображати відомості про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.
	ФК05	Здатність застосування чинної нормативної бази функціонування підприємств та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.
	ФК06	Здатність проводити аналіз господарської діяльності підприємства з метою прийняття управлінських рішень.
	ФК07	Здатність здійснення облікових процедур із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій.
	ФК08	Здатність застосовувати основні методичні прийоми проведення аудиту й послуг з надання впевненості.
	ФК09	Здатність здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства як функції управління підприємством з метою забезпечення його ефективного функціонування, оцінки результатів роботи, виконання планів, дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування, визначення порушень прийнятих норм і стандартів, підвищення відповідальності, ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.
	ФК10	Здатність використовувати вимоги законодавства при визначенні об'єкта оподаткування і нарахування податків та зборів,

		формувати інформацію для контролю за своєчасністю розрахунків з бюджетом за податками та платежами, організувати процес складання і подання форм управлінської, податкової, статистичної та фінансової звітності згідно з вимогами чинного законодавства.
	ФК11	Здатність відображати господарські операції та аналізувати ефективність використання ресурсів, окремих напрямків діяльності підприємств і бюджетних установ, контролювати стан і достовірність обліку та звітності, ефективність внутрішньогосподарського контролю, збереження та використання майна, позаоборотних і оборотних активів, проводити ревізію виробничої та господарської діяльності підприємств і бюджетних установ.
	ФК12	Здатність організувати і надавати консультаційні послуги, виконувати роботи контрольно-ревізійних груп, створення системи автоматизованих робочих місць бухгалтера, впровадження прогресивних форм і методів бухгалтерського обліку для підприємств і організацій різних організаційно-правових форм.
	ФК13	Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків та підтримувати релевантний рівень економічних знань, постійно підвищувати свою професійну підготовку.
	ФК14	Здатність демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Облікова політика підприємства» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр за ОП	Назва освітньої компоненти (навчальної дисципліни)
ОК 1.8	Інформатика
ОК 1.9	Вища математика
ОК 1.11	Політична економія
ОК 1.12	Теорія ймовірностей і математична статистика
ОК 1.13	Мікроекономіка
ОК 1.14	Економіко-математичні методи та моделі
ОК 1.15	Макроекономіка
ОК 2.1	Вступ до спеціальності: облік і оподаткування
ОК 2.4	Бухгалтерський облік (загальна теорія)
ОК 2.5	Статистика
ОК 2.7	Економіка підприємства
ОК 2.8	Гроші і кредит
ОК 2.9	Економіка праці та соціально-трудова відносини
ОК 2.10	Фінанси
ОК 2.11	Менеджмент
ОК 2.12	Фінансовий облік I
ОК 2.13	Маркетинг
ОК 2.15	Фінансовий облік II
ОК 2.16	Аналіз господарської діяльності
ОК 2.18	Інформаційні системи і технології в обліку, аудиті та оподаткуванні
ОК 2.22	Облік і звітність в оподаткуванні
ОК 2.23	Звітність підприємств

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми "Облік, аудит і оподаткування" та "Облік і аудит", вивчення навчальної дисципліни «Облікова політика підприємства» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Знання та розуміння. Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН01	Демонструвати базові знання та розуміння економічних категорій, законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
ПРН02	Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств, установ, організацій.
ПРН03	Усвідомлювати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.
ПРН04	Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.
ПРН05	Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.
ПРН06	Демонструвати розуміння особливостей практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.
ПРН07	Знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.
ПРН08	Розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації.
ПРН09	Ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств.
ПРН10	Розуміти теоретичні засади аудиту та вміти застосовувати його методи і процедури.
ПРН11	Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності
ПРН12	Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування.
ПРН13	Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування.
ПРН14	Володіти базовими знаннями фундаментальних розділів математики в обсязі, необхідному для застосовування економіко-математичних методів у обраній професії.
ПРН15	Демонструвати навички володіння загальнонауковими та спеціальними методами дослідження економічних явищ і процесів на підприємстві.
ПРН16	Володіти та застосовувати знання державної мови для формування ділових паперів і спілкування у професійній діяльності.
ПРН20	Демонструвати навички формування та обґрунтування порядку реалізації адміністративно-управлінських функцій у сфері діяльності суб'єктів господарювання, органів державного сектору.
ПРН21	Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації

5. Програма навчальної дисципліни “Облікова політика підприємства”

Дисципліна “Облікова політика підприємства” належить до вибіркової дисципліни з циклу професійної підготовки фахівців зі спеціальності “Облік і аудит”. Виходячи з кількості аудиторних годин та рекомендацій методичної комісії ДВНЗ “Ужгородський національний університет” передбачено два змістових модулі. Нижче наведений їх короткий зміст у межах лекційних занять.

Змістовний модуль № 1. Зміст, значення та порядок формування облікової політики підприємства

Тема 1. Зміст, завдання, рівні формування і застосування облікової політики підприємства

Визначення поняття «політика». Економічна політика. Економічна стратегія. Складові економічної політики підприємства. Фінансова політика. Місце облікової політики у структурі економічної політики підприємства. Державна політика в галузі бухгалтерського обліку. Встановлення нормативних меж ведення бухгалтерського обліку підприємствами. Рівні формування і застосування облікової політики: міждержавний рівень, державна політика в галузі бухгалтерського обліку, облікова політика підприємства. Фактори формування облікової політики на рівні країни. Значення облікової політики підприємства для процесу управління. Визначення облікової політики підприємства. Облікова політика підприємства як елемент нормативного регулювання бухгалтерського обліку. Зміст облікової політики у вузькому та широкому розумінні. Фактори формування облікової політики на рівні підприємства. Завдання облікової політики. Систематизація завдань облікової політики за її вимірами. Зацікавлені особи щодо облікової політики підприємства: внутрішні та зовнішні. Особи, відповідальні за формування облікової політики.

Тема 1. Зміст, завдання, рівні формування і застосування облікової політики підприємства.

- 1.1. Поняття і значення економічної політики.
- 1.2. Державна політика з бухгалтерського обліку.
- 1.3. Поняття і значення облікової політики підприємства.
- 1.4. Завдання облікової політики. Зацікавлені особи щодо облікової політики та їх пріоритетні інтереси.

Тема 2. Формування складу та основні елементи облікової політики підприємства

Складові облікової політики. Організаційна, методична та технічна складова. Об'єкт облікової політики. Елемент облікової політики. Процес формування облікової політики.

Основні об'єкти облікової політики та елементи, які відповідають цим об'єктам. Вимоги положень (стандартів) бухгалтерського обліку стосовно обрання елементів облікової політики. Створення системи внутрішньої документації, яка б забезпечувала охоплення і документальне оформлення всіх обраних елементів облікової політики. Групи документів, їх склад та характеристика. Наказ (положення) про облікову політику. Зміст та обсяг Наказу про облікову політику підприємства. Принцип послідовності в бухгалтерському обліку. Випадки, в яких може змінюватися облікова політика. Події, які не вважаються зміною облікової політики. Відображення зміни облікової політики на рахунках бухгалтерського обліку та у звітності. Облікова оцінка. Перегляд облікових оцінок. Відображення зміни облікових оцінок в обліку та звітності.

Тема 2. Формування складу та основні елементи облікової політики підприємства

- 2.1. Складові облікової політики підприємства.
- 2.2. Основні елементи облікової політики підприємства.
- 2.3. Документальне оформлення облікової політики підприємства.
- 2.4. Зміна облікової політики підприємства.

Тема 3. Організація облікової політики підприємства

Суб'єкти облікової політики. Об'єкти облікової політики. Елементи облікової політики. Складові облікової політики. Порядок складання наказу про облікову політику підприємства. Форма ведення бухгалтерського обліку. Організація роботи бухгалтерії. Розподіл обов'язків між окремими працівниками. Розробка посадових інструкцій. Порядок та терміни проведення інвентаризації. Склад інвентаризаційної комісії. Документація з оформлення результатів

інвентаризації. Розробка робочого плану рахунків в рамках облікової політики підприємства. Облікова політика підприємства щодо організації документообігу. Внутрішня звітність на підприємстві.

Тема 3. Організація облікової політики підприємства

- 3.1. Поняття організації облікової політики на підприємстві
- 3.2. Формування облікової політики підприємства
- 3.3. Порядок складання Наказу про облікову політику на підприємстві

Тема 4. Вимірювання і оцінка у фінансовому обліку

Необхідність оцінки в бухгалтерському обліку. Визначення оцінки як елементу методу бухгалтерського обліку. Історичний та футуристичний підходи до оцінки в бухгалтерському обліку. Аргументи на користь консерватизму (обачності) облікових оцінок. Зміст принципу історичної собівартості у вітчизняному обліку. Види оцінок активів і зобов'язань за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Оцінка на дату придбання чи створення активу. Первісна вартість активу. Справедлива вартість активу. Ідентифіковані активи і зобов'язання. Калькулювання собівартості активів. Оцінка за нормативними затратами. Оцінка активів на дату балансу. Чиста вартість реалізації запасів. Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості. Оцінка поточних фінансових інвестицій за ринковою вартістю або собівартістю з урахуванням зменшення корисності. Переоцінена вартість необоротних активів.

Оцінка з урахуванням зміни вартості грошей у часі. Розрахунок теперішньої вартості активів. Теперішня вартість майбутніх грошових надходжень. Дисконтування грошових потоків. Оцінка за ліквідаційною вартістю. Визначення ліквідаційної вартості.

Тема 4. Вимірювання і оцінка у фінансовому обліку

- 4.1. Зміст та необхідність облікових оцінок.
- 4.2. Оцінка на дату придбання (виготовлення) активів.
- 4.3. Оцінка на дату передачі (обміну) активів.
- 4.4. Оцінка з урахуванням зміни вартостей грошей у часі.
- 4.5. Оцінка за ліквідаційною вартістю.

Тема 5. Облікова політика підприємства стосовно суттєвості, звітних сегментів та операційного циклу

Суттєвість як критерій для відображення в обліку тих операцій, які здатні вплинути на фінансовий стан і результати діяльності. Визначення суттєвості. Поріг суттєвості. Об'єкти застосування суттєвості. Застосування критерію суттєвості до діяльності підприємства в цілому. Застосування суттєвості до активів, зобов'язань, власного капіталу та господарських процесів. Кількісна оцінка та база визначення порога суттєвості для окремих об'єктів обліку. Застосування суттєвості до статей фінансової звітності. Застосування суттєвості для відображення у звітності подій після дати балансу. Операційний цикл. Тривалість операційного циклу. Основна діяльність. Визначення тривалості операційного циклу. Звітний сегмент. Господарський або географічний сегмент. Визначення обліковою політикою пріоритетних і допоміжних звітних сегментів.

Тема 5. Облікова політика підприємства стосовно суттєвості, звітних сегментів та операційного циклу

- 5.1. Відображення критеріїв суттєвості в обліковій політиці підприємства.
- 5.2. Визначення тривалості операційного циклу.
- 5.3. Визначення обліковою політикою підприємства звітних сегментів.

Модульний контроль № 1. Виконання модульної контрольної роботи за темами 1-5.

Змістовний модуль № 2. Розробка облікової політики підприємства стосовно активів, зобов'язань, доходів та витрат і їх вплив на показники фінансової звітності

Тема 6. Облікова політика підприємства щодо необоротних активів

Термін корисного використання об'єкта основних засобів. Методи нарахування амортизації основних засобів: прямолінійний; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивний; виробничий; передбачений податковим законодавством.

Величина вартісного критерію належності матеріального активу до малоцінних необоротних. Методи амортизації інших необоротних матеріальних активів: прямолінійний; виробничий; метод нарахування 50 % вартості в першому місяці використання об'єкта і решти

50 % амортизованої вартості в місяці їх вилучення з активів (списання з балансу); метод нарахування 100 % вартості в першому місяці використання об'єкта.

Термін корисного використання нематеріальних активів. Методи нарахування амортизації нематеріальних активів: прямолінійний; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивний; виробничий; передбачений податковим законодавством.

Методи відображення фінансових інвестицій залежно від їх виду: за справедливою вартістю; за собівартістю інвестиції з урахуванням зменшення корисності; участі в капіталі.

Методи визнання і оцінки фінансових активів, зобов'язань та інструментів власного капіталу: за фактичною собівартістю; за справедливою вартістю; за амортизованою собівартістю.

Тема 6. Облікова політика підприємства щодо необоротних активів

6.1. Облікова політика підприємства щодо основних засобів.

6.2. Облікова політика підприємства щодо нематеріальних активів.

6.3. Облікова політика підприємства щодо інших необоротних матеріальних активів.

6.4. Облікова політика підприємства щодо фінансових інвестицій.

6.5. Облікова політика підприємства щодо фінансових інструментів.

Тема 7. Облікова політика підприємства щодо оборотних активів

Одиниця обліку запасів: найменування; однорідна група (вид). Методи оцінки вибуття запасів: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативних витрат; ціни продажу.

Метод обліку транспортно-заготівельних витрат: шляхом прямого списання транспортно-заготівельних витрат до первісної вартості одиниці запасів, що придбаються (за можливості точного розподілу (віднесення); за середнім відсотком (при узагальненні суми транспортно-заготівельних витрат на окремому субрахунку з подальшим їх розподілом).

Методи визначення величини резерву сумнівних боргів: виходячи з платоспроможності окремих дебіторів; на підставі класифікації дебіторської заборгованості; виходячи з питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг на умовах подальшої оплати.

Застосування чи незастосування для перерахунку доходів, витрат і руху грошових коштів середньозваженого валютного курсу відповідного місяця

Тема 7. Облікова політика підприємства щодо оборотних активів.

7.1. Облікова політика підприємства щодо виробничих запасів.

7.2. Облікова політика підприємства щодо товарних запасів.

7.3. Облікова політика підприємства щодо товарно-заготівельних витрат.

7.4. Облікова політика підприємства щодо дебіторської заборгованості.

7.5. Облікова політика підприємства щодо грошових коштів в національній та іноземній валюті.

Тема 8. Облікова політика підприємства щодо зобов'язань та розрахунків

Створення забезпечень для відшкодування наступних (майбутніх) витрат і платежів: на оплату відпусток працівникам підприємства; на додаткове пенсійне забезпечення; на виконання гарантійних зобов'язань; на реструктуризацію; на виконання зобов'язань за обтяжливими контрактами.

Перелік пов'язаних сторін: материнське (холдингове) та його дочірні підприємства; спільне підприємство та контрольні учасники спільної діяльності; підприємство-інвестор та його асоційовані підприємства; підприємства та фізичні особи, які здійснюють контроль або суттєво впливають на це підприємство, а також близькі члени сім'ї кожної такої фізичної особи; підприємства та його керівники, інші особи, які належать до провідного управлінського персоналу підприємства, а також близькі члени сім'ї таких осіб. Методи оцінки активів або зобов'язань в операціях пов'язаних сторін: порівняльної неконтрольованої ціни; ціни перепродажу; "витрати плюс"; балансової вартості. Програми виплат працівникам інструментами власного капіталу підприємства.

Тема 8. Облікова політика підприємства щодо зобов'язань та розрахунків.

8.1. Облікова політика підприємства щодо зобов'язань та забезпечень наступних витрат і платежів.

8.2. Облікова політика підприємства щодо оцінки активів і зобов'язань в операціях з пов'язаними особами.

8.3. Облікова політика підприємства щодо виплат працівникам.

Тема 9. Облікова політика підприємства щодо доходів і витрат

Методи оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг. вивчення виконаних робіт; визначення питомої ваги обсягу послуг, наданих на певну дату, в загальному обсязі послуг, які має бути надано; визначення питомої ваги витрат, понесених підприємством у зв'язку з наданням послуг, у загальній очікуваній вартості таких витрат.

Методи калькулювання виробничої собівартості продукції, робіт, послуг. Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг). Перелік і склад змінних та постійних загальновиробничих витрат. База розподілу загальновиробничих змінних та розподілених постійних загальновиробничих витрат: години роботи; заробітна плата; обсяг діяльності; прямі витрати. Прийняття рішення про капіталізацію фінансових витрат, пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу. Визначення тривалості у роках (місяцях) суттєвого операційного циклу для віднесення активів до кваліфікаційних чи не кваліфікаційних.

Тема 9. Облікова політика підприємства щодо доходів і витрат.

9.1. Облікова політика підприємства щодо методики визнання доходів від виконання робіт та надання послуг.

9.2. Облікова політика підприємства щодо методики калькулювання собівартості продукції.

9.3. Облікова політика підприємства щодо капіталізації фінансових витрат.

Тема 10. Концепції капіталу та збереження капіталу

Концепції капіталу. Концепції збереження капіталу. Фізична концепція збереження капіталу. Фінансова концепція збереження капіталу. Організація та методика вибору концепції збереження капіталу. Вплив вибору концепції збереження капіталу на показники фінансової звітності. методи оцінки елементів фінансової звітності.

Тема 10. Концепції капіталу та збереження капіталу.

10.1. Фізична концепція капіталу.

10.2. Фінансова концепція капіталу.

10.3. Концепції збереження капіталу та користувачі фінансової звітності.

Модульний контроль 2. Виконання модульної контрольної роботи за темами 6-10.

6. Структура навчальної дисципліни “Облікова політика підприємства” за Спеціальністю 071 Облік і оподаткування

Назва теми	Денна форма навчання 4+2				Заочна форма навчання 5+2			
	Всього годин	у т.ч.			Всього годин	у т.ч.		
		Лекції	Практичні заняття	СРС		Лекції	Практичні заняття	СРС
Модуль 1. Зміст, значення та порядок формування облікової політики підприємства								
Тема 1. Зміст, завдання, рівні формування і застосування ОПП.	4	2	2	4	-	-	-	8
Тема 2. Формування складу та основні елементи ОПП	4	2	2	4	2	2	-	8
Тема 3. Організація облікової політики підприємства	4	2	2	4	-	-	-	8
Тема 4. Вимірювання і оцінка у фінансовому обліку	4	2	2	4	-	-	-	8
Тема 5. Облікова політика підприємства стосовно суттєвості, звітних сегментів та операційного циклу	4	2	2	4	-	-	-	8
Проведення модульного контролю № 1	2	2	-	-	-	-	-	
Модуль 2. Розробка облікової політики підприємства стосовно активів, зобов'язань, доходів та витрат і їх вплив на фінансову звітність								
Тема 6. Облікова політика підприємства щодо необоротних активів	4	2	2	6	4	2	2	8
Тема 7. Облікова політика підприємства щодо оборотних активів.	4	2	2	6	4	2	2	8
Тема 8. Облікова політика підприємства щодо зобов'язань та розрахунків.	4	2	2	4	-	-	-	8
Тема 9. Облікова політика підприємства щодо доходів і витрат	4	2	2	6	2	-	-	8
Тема 10. Концепції капіталу та збереження капіталу	4	2	2	4	-	-	-	8
Проведення модульного контролю № 2	2	2	0	-	-	-	-	-
Всього за курс:	44	24	20	46	10	6	4	80

7. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені

8. Теми практичних занять з дисципліни

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Тема 1. Зміст, завдання, рівні формування і застосування облікової політики підприємства.	2	-
Тема 2. Формування складу та основні елементи облікової політики підприємства	2	-
Тема 3. Організація облікової політики підприємства	2	-
Тема 4. Вимірювання і оцінка у фінансовому обліку	2	-
Тема 5. Облікова політика підприємства стосовно суттєвості, звітних сегментів та операційного циклу	2	-
Тема 6. Облікова політика підприємства щодо необоротних активів	2	2
Тема 7. Облікова політика підприємства щодо оборотних активів.	2	2
Тема 8. Облікова політика підприємства щодо зобов'язань та розрахунків.	2	-
Тема 9. Облікова політика підприємства щодо доходів і витрат	2	-
Тема 10. Концепції капіталу та збереження капіталу	2	-
Разом	20	4

9. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Тема 1. Зміст, завдання, рівні формування і застосування облікової політики підприємства.	4	8
2	Тема 2. Формування складу та основні елементи облікової політики підприємства	4	8
3	Тема 3. Організація облікової політики підприємства	4	8
4	Тема 4. Вимірювання і оцінка у фінансовому обліку	4	8
5	Тема 5. Облікова політика підприємства стосовно суттєвості, звітних сегментів та операційного циклу	4	8
6	Тема 6. Облікова політика підприємства щодо необоротних активів	6	8
6	Тема 7. Облікова політика підприємства щодо оборотних активів.	6	8
7	Тема 8. Облікова політика підприємства щодо зобов'язань та розрахунків.	4	8
8	Тема 9. Облікова політика підприємства щодо доходів і витрат	6	8
9	Тема 10. Концепції капіталу та збереження капіталу	4	8
Всього за курс		46	80

11. Індивідуальні завдання Планом не передбачені

12. Методи навчання, контролю та оцінка знань студентів з дисципліни “Облікова політика підприємства”

Методи навчання (гр. *methodos* — шлях пізнання, спосіб знаходження істини) — це впорядковані способи взаємопов'язаної, цілеспрямованої діяльності педагога й студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань. Вони реалізуються через систему прийомів і засобів навчальної діяльності.

Прийоми навчання — це складова методу, конкретні дії педагога й студентів, спрямовані на реалізацію вимог тих чи тих методів.

Засоби навчання — це різноманітне навчальне обладнання, що використовується у системі пізнавальної діяльності (книги, письмове приладдя, лабораторне обладнання, технічні засоби та ін.).

При викладанні дисципліни застосовуються три групи методів навчання на базі виокремлення у їх структурі трьох взаємопов'язаних компонентів — мотиваційного, організаційно-ділового і контрольньо-оцінного. У першому випадку виокремлюють групу методів, спрямованих на формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності й відповідальності за навчальну працю. У групі організаційно-ділового компонента виділяють методи організації і забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного й пошукового характеру). Такі методи бувають словесними (вербальними), наочними і практичними. У групі контрольньо-оцінного компонента визначають методи, пов'язані з контролем за навчальною діяльністю студентів.

Основними методами навчання у вищій школі є:

Лекція — це метод, за допомогою якого педагог у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою.

Робота з книгою. Студенти мають розуміти, що основне джерело отримання наукової інформації — не викладач, а книга. Тому важливо навчити студентів методів і засобів самостійної роботи з книгою: виписування, складання плану, рецензування, конспектування, виготовлення таблиць, схем, графіків та ін.

Ефективне навчання неможливе без широкого використання наочних методів. Вони зумовлені діалектичними закономірностями пізнання і психологічними особливостями сприймання. Наочні методи передбачають насамперед використання демонстрації та ілюстрації. При цьому, ці методи можуть застосовуватись як прийоми реалізації вимог інших методів.

Демонстрація — це метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у природі, динаміці.

Ілюстрація — метод навчання, за якого предмети і процеси розкриваються через їх символічне зображення (світлини, малюнки, схеми, графіки та ін.).

Лабораторний метод передбачає організацію навчальної роботи шляхом використання спеціального обладнання та певної технології для набуття нових знань або перевірки наукових гіпотез на рівні досліджень.

Практична робота спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань. У навчальній практиці значне місце відводиться вправам. *Вправа* — це метод навчання, сутність якого полягає у цілеспрямованому, багаторазовому повторенні студентами окремих дій чи операцій з метою формування умінь та навичок.

Використовуючи практичні методи, варто зважати на низку передумов: забезпечення розуміння студентами сутності наукових знань як базового компонента практичної діяльності; оволодіння алгоритмами застосування знань відповідно до дидактичної мети; створення оптимальних умов для самостійної діяльності студентів у процесі формування умінь і навичок. Адже уміння і навички — це результат індивідуальної дії особистості.

Методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності. Ефективність навчання багато в чому зумовлена способом організації мислення. Залежно від рівня розумової активності студентів виділяють такі методи навчання: проблемний виклад (проблемно-інформаційний), частково-пошуковий, дослідницький. Використання цих методів ґрунтується на послідовній і цілеспрямованій постановці перед студентами проблемних завдань, розв'язуючи які, вони під керівництвом викладача активно засвоюють нові знання. Застосовуючи названі методи, необхідно дотримуватися таких основних вимог: формулювати пізнавальні завдання відповідно до змісту навчального матеріалу та вікових особливостей студентів; висувати гіпотези, мобілізувати резерви знань та способів пізнання; включати студентів в активну пізнавальну діяльність; аналізувати й оцінювати результати навчальної праці.

Проблемний виклад передбачає створення викладачем проблемної ситуації, допомогу студентам у виділенні та "прийнятті" проблемного завдання, використанні словесних методів (лекції, пояснення) для активізації мисленнєвої діяльності студентів, спрямованої на задоволення пізнавального інтересу шляхом отримання нової інформації.

Частково-пошуковий метод включає студентів у пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання. Для забезпечення дієвості цього методу необхідно створити проблемну ситуацію і спонукати студентів до розуміння і "прийняття" пізнавального завдання; керувати ходом пошукової мисленнєвої діяльності студентів з використанням системи логічно вмотивованих запитань; стимулювати і схвалювати пізнавальну діяльність студентів у процесі розв'язання навчальних завдань; аналізувати успіхи і помилки, труднощі.

Дослідницький метод спрямований на включення студентів у самостійне розв'язання пізнавального завдання з використанням необхідного обладнання. Для ефективності цього методу варто дотримуватися низки вимог: створення проблемної ситуації; керівництво студентами при виділенні пізнавального завдання; спонукання студентів до пошуків гіпотези, перевірки її достовірності; надання допомоги у пошуках ефективних методів і резерву знань, необхідних для розв'язання задачі; орієнтація студентів на проведення досліджень і систематизація результатів проведеної роботи; включення студентів у самостійний аналіз перебігу та результатів проведеної роботи.

Навчальним планом для вивчення дисципліни “Облікова політика підприємства” для денної форми навчання передбачено (більш детально в пункті 2. Структура навчальної дисципліни) 10 лекційних занять (20 годин), 10 практичних занять (20 годин) та самостійна робота студента (46 години), що в сумі становить 90 години (3 кредити ECTS), заплановані у 7-у семестрі на 4 курсі. Виходячи з кількості аудиторних годин та рекомендацій методичної комісії ДВНЗ “УжНУ” передбачено два змістових модулі. Після вивчення дисципліни, студенти, що не отримали необхідну для складання заліку кількість балів (більше 60) або отримана кількість балів студента не влаштовує, складають залік.

Отже, протягом семестру студенти виконують дві модульні контрольні роботи. Кожна модульна контрольна робота оцінюється в діапазоні від 0 до 50 балів. Модульна письмова контрольна робота включає (див. зразок модульного завдання нижче):

- три теоретичні питання - 15 балів;
- тестові завдання – 5 балів;
- практичні завдання (задачі) – 30 балів;

Оцінка знань з теоретичного питання має рівні: від 0 до 5 балів. Порядок оцінювання:

5 балів – вичерпний виклад змісту питання із застосуванням аналізу та вмінням робити висновки;

4 бали – розгорнутий виклад змісту питання, але відсутні аналіз та висновки;

3 бали – правильний, але не досить повний виклад змісту питання;

2 бали – неповний виклад змісту питання та допущено значні помилки і неточності;

1 бал – характер відповіді дає підставу стверджувати, що студент неправильно зрозумів зміст питання і тому не відповів на нього по суті, припустившись грубих помилок у змісті відповіді;

0 балів - студент не знає правильної відповіді.

Задачі у модульному завданні оцінюються залежно від рівня складності, а розмір отриманих балів визначається в умові завдання, яка диференційована за етапами виконання завдання та містить відповідний розподіл балів в межах відведених на виконання задачі (див. зразок модульного завдання нижче).

Модуль №1, V1

З дисципліни “Облікова політика підприємства” Загальна кількість балів:

Спец. “Облік та аудит”, 4 курс

--

Теоретичні завдання (15 балів)

Розкрити зміст поняття “елемент” та “об’єкт” облікової політики підприємства?

Наведіть основні складові облікової політики підприємства та коротко розкрийте їх зміст?

В чому полягає необхідність здійснення державної політики з бухгалтерського обліку?

Тестові завдання: (5 балів)

1. Метою складання фінансової звітності є:

- а) звіт перед податковими органами;
- б) внутрішні потреби;
- в) надання інформації користувачам;
- г) надання інформації керівнику.

2. Що не є якісною характеристикою фінансової звітності:

- а) зрозумілість;
- б) обов'язковість подання;
- в) достовірність;
- г) порівнянність.

3. Інформація, якщо її пропуск або неправильне відображення може вплинути на економічні рішення користувачів, прийняті на основі фінансової звітності, є:

- а) зрозумілою;
- б) доречною;
- в) суттєвою;
- г) достовірною.

4. Звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал — це:

- а) баланс;
- б) звіт про фінансові результати;
- в) звіт про рух грошових коштів;
- г) звіт про власний капітал.

5. Облікову політику підприємства розкривають у:

- а) балансі;
- б) звіті про фінансові результати;
- в) звіті про рух грошових коштів;
- г) примітках до фінансових звітів.

Матриця відповідей на тести:

Тест	1	2	3	4	5
Відповідь					

Взірець залікової картки
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Інститут економіки та міжнародних відносин
Кафедра обліку та аудиту
ЗАЛІКОВА КАРТКА № 4
з курсу «Облікова політика підприємства»

1. Рівні формування і застосування облікової політики;
2. Відображення критеріїв суттєвості в обліковій політиці підприємства.

Викладач, к.е.н., доцент
Зав. кафедри обліку та аудиту,
к.е.н., професор

Шевря Я.В.
Даньків Й.Я.

Перелік питань для підсумкового контролю знань студентів з дисципліни “Облікова політика підприємства”:

1. Поняття і значення економічної політики.
2. Місце облікової політики в економічній політиці підприємства.
3. Державна політика з бухгалтерського обліку.
4. Рівні формування і застосування облікової політики.
5. Поняття і значення облікової політики підприємства.
6. Завдання облікової політики підприємства.
7. Внутрішні та зовнішні користувачі облікової політики та їх інформаційні потреби.
8. Складові облікової політики.
9. Основні елементи облікової політики.
10. Документальне оформлення облікової політики.
11. Структура наказу (положення) про облікову політику.
12. Зміна облікової політики підприємства.
13. Зміна облікових оцінок та її відмінність від зміни облікової політики.
14. Зміст та необхідність облікових оцінок.
15. Види оцінок активів та зобов'язань за П(С)БО.
16. Оцінка на дату придбання (виготовлення) активів.
17. Оцінка на дату передачі (обміну) активів.
18. Оцінка активів та зобов'язань з урахуванням зміни вартості грошей у часі.
19. Оцінка необоротних активів за ліквідаційною вартістю.
20. Відображення критеріїв суттєвості в обліковій політиці підприємства.
21. Визначення тривалості операційного циклу.
22. Визначення обліковою політикою підприємства звітних сегментів.
23. Облікова політика підприємства щодо основних засобів.
24. Облікова політика підприємства щодо необоротних активів.
25. Облікова політика підприємства щодо інших необоротних матеріальних активів.
26. Облікова політика підприємства щодо виробничих запасів.
27. Облікова політика підприємства щодо товарних запасів.
28. Облікова політика підприємства щодо товарно-заготівельних витрат.
29. Облікова політика підприємства щодо дебіторської заборгованості.
30. Облікова політика підприємства щодо формування резерву сумнівних боргів.
31. Облікова політика підприємства щодо зобов'язань та забезпечень наступних витрат і платежів.
32. Облікова політика підприємства щодо фінансових інвестицій.
33. Облікова політика підприємства щодо методики визнання доходів від виконання робіт та надання послуг.
34. Облікова політика підприємства щодо методики калькулювання собівартості продукції.
35. Облікова політика підприємства щодо грошових коштів в іноземній валюті.
36. Облікова політика підприємства щодо оцінки активів і зобов'язань в операціях з пов'язаними особами.
37. Облікова політика підприємства щодо виплат працівникам.
38. Облікова політика підприємства щодо капіталізації фінансових витрат.
39. Облікова політика підприємства щодо проведення інвентаризації активів і зобов'язань.
40. Розробка робочого плану рахунків в рамках облікової політики підприємства.
41. Облікова політика підприємства щодо організації роботи облікового апарату (бухгалтерії).
42. Облікова політика підприємства щодо організації документообігу.
43. Фінансова концепція збереження капіталу.
44. Фізична концепція збереження капіталу.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Критерії поточного оцінювання знань студентів з дисципліни “Облікова політика підприємства”

	Бали
Модуль 1	50
Відвідування занять та активність студента	10
Виконання завдань на практичних заняттях	15
Модульна контрольна робота	25
Модуль 2	50
Відвідування занять та активність студента	10
Виконання завдань на практичних заняттях	15
Модульна контрольна робота	25
Разом	100

Шкала переведення даних 100-бальної системи оцінювання знань студентів в 2-х і 4-х бальну систему та за системою ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни Облікова політика підприємства для студентів за напрямом підготовки 07 «Управління та адміністрування», спеціальність: 071 «Облік і оподаткування», освітня програма «Облік, аудит і оподаткування», «Бізнес-консалтинг», 2021 року - 23 с.

2. Облікова політика підприємства. Методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів галузь знань: 07 «Управління та адміністрування», спеціальність: 071 «Облік і оподаткування», освітня програма «Облік, аудит і оподаткування», «Бізнес-консалтинг» / Укладач: Шеверя Я.В. – Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. - 24 с.

3. Шеверя Я.В. Навчально-методичний комплекс з курсу «Облікова політика підприємства» для студентів галузь знань: 07 «Управління та адміністрування», спеціальність: 071 «Облік і оподаткування», освітня програма «Облік, аудит і оподаткування», «Бізнес-консалтинг» рівень підготовки – бакалавр. – Ужгород: Ужгородський національний університет, 2021. – 49 с.

15. Рекомендована література

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999р № 996-XIV із змінами та доповненнями.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 “Консолідована фінансова звітність”, наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. №628.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 31 березня 1999 №87 і зареєстровано Міністерством юстиції України 21 червня 1999 р. №391/3685. – К.: 1999.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 27 квітня 2000 №92 і зареєстровано Міністерством юстиції України 18 травня 2000 р. №288/4509 (із змінами та доповненнями). – К.: 2000.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 “Нематеріальні активи” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 18 жовтня 1999 №242 і зареєстровано Міністерством юстиції України 02 листопада 1999 р. №75088/4043 (із змінами та доповненнями). – К.: 1999.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 20 жовтня 1999 №246 і зареєстровано Міністерством юстиції України 02 листопада 1999 р. №751/4044 (із змінами та доповненнями). – К.: 1999.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 “Дебіторська заборгованість” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 08 жовтня 1999 №237 і зареєстровано Міністерством юстиції України 25 жовтня 1999 р. №725/4018 (із змінами та доповненнями). – К.: 1999.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 “Зобов’язання” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 31 січня 2000 №20 і зареєстровано Міністерством юстиції України 11 лютого 2000 р. №85/4306 (із змінами та доповненнями). – К.: 2000.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 “Фінансові інвестиції” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 26 квітня 2000 №91 і зареєстровано Міністерством юстиції України 17 травня 2000 р. №284/4505 (із змінами та доповненнями). – К.: 2000.

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 “Фінансові інструменти” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 30 листопада 2001 №559 і зареєстровано Міністерством юстиції України 19 грудня 2001 р. №1050/6241 (із змінами та доповненнями). – К.: 2001.
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 “Оренда” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 28 липня 2000 №181 і зареєстровано Міністерством юстиції України 10 серпня 2000 р. №487/4708 (із змінами та доповненнями). – К.: 2000.
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 29 листопада 1999 №290 і зареєстровано Міністерством юстиції України 14 грудня 1999 р. №860/4153 (із змінами та доповненнями). – К.: 1999.
14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” Затв. Наказом Міністерства фінансів України 31 грудня 1999 № 318 і зареєстровано Міністерством юстиції України 19 січня 2000 р. №27/4248 (із змінами та доповненнями). – К.: 2000.
15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 “Податок на прибуток” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 28 грудня 2000 №353 і зареєстровано Міністерством юстиції України 20 січня 2001 р. №47/5238 (із змінами та доповненнями). – К.: 2001.
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 “Будівельні контракти” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 28 квітня 2001 №205 і зареєстровано Міністерством юстиції України 21 травня 2001 р. №433/5624. – К.: 2001.
17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 “Об’єднання підприємств”: Затв. Наказом Міністерства фінансів України 07 липня 1999 № 163 і зареєстровано Міністерством юстиції України 23 липня 1999 р. №499/ 3792 (із змінами та доповненнями). – К.: 1999.
18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 “Вплив зміни валютних курсів”: Затв. Наказом Міністерства фінансів України 10 серпня 2000 р. № 193 і зареєстровано Міністерством юстиції України 17 серпня 2000 р. №515/4736 (із змінами та доповненнями). – К.: 2000.
19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 “Вплив зміни цін та інфляції” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 28 лютого 2002 № 147 і зареєстровано Міністерством юстиції України 19 березня 2002 р. № 269/6957 – К.: 2002.
20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 “Розкриття інформації щодо пов’язаних сторін” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 18 червня 2001 №303 і зареєстровано Міністерством юстиції України 23 червня 2001 р. №539/5730. – К.: 2001.
21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 “Прибуток на акцію” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 16 липня 2001 №344 і зареєстровано Міністерством юстиції України 30 липня 2001 р. №647/5838. – К.: 2001.
22. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 “Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 28 жовтня 2003 №601 і зареєстровано Міністерством юстиції України 10 листопада.2003 р. №1025 /8346. – К.: 2003.
23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 “Виплати працівникам” : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 25 лютого.2000 №39 і зареєстровано Міністерством юстиції України 15 березня 2000 р. №161 /4382 (із змінами та доповненнями). – К.: 2000.
24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 “Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність”: Затв. Наказом Міністерства фінансів України 7 листопада 2003 №617 і зареєстровано Міністерством юстиції України 17 листопада 2003 р. №1054 /8375. – К.: 2003.

25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 “Зменшення корисності активів”: Затв. Наказом Міністерства фінансів України 24 грудня 2004 № 817 і зареєстровано Міністерством юстиції України 13 січня 2005 р. №35 /10315. – К.: 2005.
26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 “Фінансова звітність за сегментами”: Затв. Наказом Міністерства фінансів України 19 травня 2005 р. № 412 і зареєстровано Міністерством юстиції України 03 червня 2005 р. № 621 /10901. – К.: 2005.
27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 “Біологічні активи”: Затв. Наказом Міністерства фінансів України 18. листопада 2005 №790 і зареєстровано Міністерством юстиції України 05 грудня 2005 р. №1456 /11736. – К.: 2005.
28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 “Фінансові витрати”: Затв. Наказом Міністерства фінансів України 26. квітня 2006р. №4157 і зареєстровано Міністерством юстиції України 26 травня 2006 р. №610 /12484. – К.: 2006.
29. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 “Інвестиційна нерухомість”: Затв. Наказом Міністерства фінансів України 02 липня 2007 р. № 779 і зареєстровано Міністерством юстиції України 16.07. 2007 р. №823 /14090. – К.: 2007.
30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 33 “Витрати на розвідку запасів корисних копалин”: Затв. Наказом Міністерства фінансів України 26.08.2008р. №1090.
31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 34 “Платіж на основі акцій”: Затв. Наказом Міністерства фінансів України 30.12.2008р. №1577.
32. План рахунків та інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. Наказом Міністерства фінансів України 30 листопада 1999 р. №291 і зареєстровано Міністерство юстиції України 21 грудня 1999 р. №892/4185. – К.: 1999.
33. Наказ Міністерства фінансів України «Про примітки до річної фінансової звітності» від 29.11.2000 р. №302.
34. Бардаш С.В. Інвентаризація: теорія, методологія, комп'ютеризація. Наукове видання. – Житомир: ЖІТІ, 1999. – 372 с.
35. Білуха М. Т. Бухгалтерський облік у системі економічних наук // Бухгалтерський облік і аудит. – 2002. - №12. – С.33
36. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник –К.: б\в, 2000. – 692с.
37. Бутинець Т.А. Документування господарських фактів: теорія, методологія, комп'ютеризація: Наукове видання. – Житомир: ЖІТІ, 1999. – 412 с.
38. Бутинець Т.А., Чижевська Л.В., Береза С.Л. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник для студентів вузів/ Т.А. Бутинець, Л.В. Чижевська, С.Л.Береза// За ред. проф.Ф.Ф.Бутинця.- Житомир:ЖІТІ, 2000. – 672с.
39. Бутинець Т.А., Чижевська Л.В., Береза С.Л. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник для студентів вузів/ Т.А. Бутинець, Л.В. Чижевська, С.Л.Береза// За ред. проф.Ф.Ф.Бутинця.- Житомир:ЖІТІ, 2000. – 672с.
40. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: Міфологія. Частина 2. - Житомир - ЖДГУ, 2003.-524с.
41. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік: Роздуми вченого. --Житомир: ПП”Рута”, 2000.- 640с.
42. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. --Житомир: ЖІТІ, 2001.- 100с.
43. Бутинець Ф.Ф., Лайчук С.М., Олійник О.В., Шигун М.М. Організація бухгалтерського обліку: Підручник. --Житомир: ПП “Рута”, 2002.- 592с.
44. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів / За редакцією проф. Ф.Ф. Бутинця. – 5-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 726 с.

45. Верига Ю.А., Деньга С.М. Еккаунтинг ефективності вкладення капіталу в торговельну сферу. Частина 1. Теоретичні аспекти системи еккаунтингу: Монографія. – Полтава: ПУСКУ, 2002. – 355с.
46. Верхоглядова Н.І., Шило В.П. Бухгалтерський облік: концептуальні основи теорії: Навч. посіб., К.: ВД"Професіонал", 2004. – 208 с.
47. Виговська Н.Г. Удосконалення обліку амортизації: стан, проблеми, перспективи. Під ред. Ф.Ф. Бутинця. - Житомир, 1998. - 340 с.
48. Вуд Ф. Бухгалтерский учет для предпринимателей. — М.: Аскери, 1993.—Ч. 1-4.
49. Ганусич В.О. Бухгалтерський та податковий облік основних засобів: Навч.-метод. Посіб.. – Ужгород: Ліра, 2004. – 80 с.
50. Гарасим П.М., Журавель Г.П., Хомин П.Я. Курс фінансового обліку: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 566 с.
51. Глен А.Велш, Даныел Г. Шорт. Основи фінансового обліку.- К.: Основи, 1997. – 943 с.
52. Голов С.Ф. Міжнародні стандарти фінансової звітності: вдосконалення та застосування // Бухгалтерський облік і аудит, - 2007. - №11. – С.43-58.
53. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік в галузях економіки: Навчальний посібник. - Ужгород: УжНУ, 2002.- 140 с.
54. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік в галузях економіки: Навчальний посібник. - К: Знання - Прес, 2003.- 206 с.
55. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік в галузях економіки: Навч. посіб. – 2-е вид., випр. і доп.. - К: Знання, 2005.- 229 с.
56. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Стандартизація обліку і аудиту: Навч. посіб. - К: Знання, 2004.- 310 с.
57. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб.. --Ужгород: Ужгород. націон. ун-т, 2001.- 140 с.
58. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навч. посіб.—3-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007.- 243 с.
59. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Стандартизація обліку і аудиту: Навч. посіб.— К.: Знання, 2004.- 310 с.
60. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Стандартизація обліку і аудиту: Навч. посіб.—2-е вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006.- 350 с.
61. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Теорія бухгалтерського обліку: Навчальний посібник. - Ужгород: Ужгородський національний університет, 2001.- 162 с.
62. Даньків Й.Я., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік: Підручник. - К.: Знання, 2007.- 469 с.
63. Девашук Л.Г., Єрмолаєва В.І., Квач Я.П., Русинська О.В. Теоретичні основи та практика бухгалтерського обліку. Частина 1: Навчальний посібник.— Х.: ТОВ "Одісей" – 2002.– 496 с.
64. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 11 серпня 1994р. №69 з наступними змінами і доповненнями. –К.: 1994.
65. Кужельний М.В., Лінник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – К.: КНЕУ, 2001, -334с.
66. Мидлтон Девид. Бухгалтерський учет и принятие финансовых решений / Пер. с англ.; Под ред. И.И.Елисейевой. – М.: Аудит ЮНИТИ, 1997. – 408 с
67. Лесна І. Порядок заповнення додатків до річних приміток «Інформація за сегментами» // Все про бухгалтерський облік. - № 6. – 22 січня 2008 р. – с. 56-59.
68. Пушкар М.С. Фінансовий облік: Підручник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002, - 628 с.
69. Пушкар М.С., Журавель Г.П., Литвин Ю.Я., Мельник В.Г. Теоретичні основи бухгалтерського обліку: Підручник для вузів. – Тернопіль: ТАНГ. 1998. – 269 с.

70. Ришар Ж. Бухгалтерський учет: теория и практика: Пер. с франц. / Под ред. Я.В. Соколова. - М.: Финанси и статистика, 2000. -160 с.
71. Сопко В. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2000. -448с
72. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підруч. 2-ге вид., допов. і перобл. –К.: Алерта, 2007, -- 954с.
73. Чалий І. Інформація за сегментами // Все про бухгалтерський облік. - № 6. – 22 січня 2008 р. – с. 54-55.
74. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник.-2-ге вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2006.-525 с.
75. Эддоус М., Стенсфилд Р. Методы принятия решения. – М.: ЮНИТИ, 1997. – 590 с.